
EI DINERS QUE NO VEUS

Paradisos fiscals i desigualtat

L'actual crisi de desigualtat global té un clar aliat en la figura dels paradisos fiscals. Aquestes jurisdiccions suposen un forat negre a les oportunitats de desenvolupament de milions de persones a tot el món. No obstant això, en els darrers 15 anys, la inversió mundial cap a aquests territoris s'ha multiplicat per 4. Davant d'això, tant governs com organismes internacionals segueixen optant per proposar solucions tèbies que no resolen el problema. És hora que entenguin les greus conseqüències que els paradisos fiscals provoquen a tot el món i posin en marxa mesures contundents per a la seva desaparició.

RESUM

La recuperació econòmica al nostre país només està afavorint a uns pocs i està intensificant la desigualtat. Des del 2008 Espanya ha estat el segon país de la UE on més ha crescut la desigualtat en la renda, 20 vegades més que la mitjana europea. Aquest fet deixa a les famílies i a les persones més colpejades per la crisi en una situació que contradia l'optimisme al voltant de les principals dades macroeconòmiques.

En gran part això és degut a que són aquestes, les famílies, sobre les quals ha recaigut una gran part del pes de la crisi i sobre les que recau de forma creixent el gruix del manteniment del sistema públic. Així es reflecteix en el fet que abans de la crisi les famílies aportaven el 74% del total d'impostos recaptats, per passar a aportar el 83% el 2016, mentre que les empreses aportaven el 22% el 2007 i el 12% el 2016. Clarament, es tracta d'un redisseny del sistema fiscal que no només no contribueix a reduir la desigualtat, sinó que l'accentua.

Una de les principals causes d'aquesta situació és el daltabaix que han patit els ingressos procedents de l'Impost de Societats. L'impost que van pagar les empreses el 2016 va recaptar un 52% menys que el que s'ingressava abans de la crisi econòmica, mentre que la recaptació de la resta d'impostos ha recuperat els nivells pre-crisi. Aquesta diferència entre el que l'Impost de Societats ingressava el 2007 i actualment es pot quantificar en 23.145 milions d'euros, diners que dupliquen el necessari per pagar una renda mínima a totes les famílies sense ingressos a Espanya.

Malgrat això, aquesta reducció del pes tributari de les empreses en detriment de les famílies és un fenomen global. En molts països es constata un increment en la proporció del que aporten impostos al consum, com l'IVA, de forma paral·lela a una reducció en els tipus nominals que han de pagar les empreses.

En aquesta carrera a la baixa en la tributació empresarial, els paradisos fiscals juguen un paper determinant, ja que actuen com a catalitzadors d'aquesta competència fiscal. Els paradisos fiscals són els grans forats negres de la fiscalitat internacional. En ser territoris amb un nivell d'impostos baix o directament nul i resultar pràcticament opacs, permeten a grans empreses i grans fortunes desviar beneficis i capitals que haurien de tributar en els seus països d'origen.

Lamentablement, la utilització d'aquests territoris, lluny de remetre, s'incrementa. La inversió mundial cap als paradisos fiscals s'ha multiplicat per 4 en els últims 15 anys i ha augmentat un 45% des del 2008. I ho fa desconnectat de l'economia productiva, com una realitat que contribueix a augmentar la desigualtat i a destruir les oportunitats de desenvolupament de milions de persones. S'estima que cada any els països en desenvolupament perden 100.000 milions de dòlars en recursos fiscals per l'elusió fiscal de grans empreses a través de paradisos fiscals. Amb aquests diners es podria donar assistència sanitària essencial per salvar 6 milions de vides a l'any i escolaritzar 124 milions de nens i nenes que no van a escola.

Si bé són les grans fortunes i les grans empreses les que s'aprofiten d'aquests territoris per minimitzar el pagament d'impostos, els governs són còmplices necessaris. En la seva mà està impulsar mesures per fer desaparèixer aquests territoris i sancionar a qui els utilitza. Però fins ara no hi ha hagut més que accions tèbies i declaracions grandiloqüents.

RESUM DE LES RECOMANACIONS

Oxfam Intermón demana al Govern, al Parlament i a les administracions públiques estatals, autonòmiques i locals, que considerin com una prioritat absoluta la lluita contra l'evasió i l'elusió fiscal de les grans empreses i fortunes, per garantir que totes les persones comptin amb ingressos que els assegurin una vida digna i poder finançar així les polítiques socials (sanitat, educació, protecció social i cooperació).

Per això proposem dues mesures urgents:

- **Una llei contra l'evasió fiscal a Espanya**
- **Una reforma del sistema fiscal internacional**

1. Llei contra l'evasió fiscal

Aquesta Llei ha de prioritzar les mesures i aportar els recursos necessaris per posar fi a l'evasió i elusió fiscal de grans empreses i grans fortunes. Cal combatre l'opacitat dels sistemes fiscals i la impunitat dels grans evasors, tant en l'àmbit domèstic com en l'internacional. A més, s'ha de comprometre amb un marc legislatiu de major transparència i una cooperació fiscal efectiva entre administracions tributàries.

Objectius:

- Reduir a la meitat el nivell d'evasió i elusió fiscal de manera general i en particular de les grans empreses en el termini de 5 anys.
- Erradicar l'ús de paradisos fiscals.
- Aconseguir que s'elevi el tipus efectiu de les grans empreses fins apropar-lo al tipus nominal en vigor i superar la pressió fiscal efectiva suportada per les pimes.
- Aconseguir que les grans empreses paguin la part justa del que els correspon per les seves operacions tant a Espanya com a l'exterior, especialment en els països en desenvolupament en els què operen.

Per a això, aquesta llei ha de:

1. **Adoptar una definició sobre paradisos fiscals ambiciosa i vinculant** i elaborar una llista en la qual s'estableixi clarament quins són. Els criteris han d'anar més enllà de les mesures de transparència i incloure també els tipus impositius molt baixos o nuls, així com l'existència de pràctiques fiscals nocives que suposin reduccions substancials de la tributació efectiva de les grans empreses.
2. **Promoure "Zones Lliures de Paradisos Fiscals"**: a través de l'exemple de l'administració espanyola, mitjançant un mecanisme que impedeixi contractacions públiques (en qualsevol dels nivells de govern) a empreses que operen a través de paradisos fiscals.
3. **Incentivar pràctiques empresarials** que evitin l'evasió i l'elusió fiscal relacionada amb l'ús de paradisos fiscals.
4. **Garantir la transparència i la rendició de comptes**: Fer obligatori per a totes les grans empreses l'informe país per país de caràcter públic, rebaixant el llindar de 750 milions d'euros en facturació consolidada com a requisit per a la seva aplicació.

5. **Contenir** un compromís d'avançar cap a l'harmonització de les bases fiscals consolidades a la UE.
6. **Assegurar una dotació extraordinària en recursos econòmics i humans per a l'Agència Tributària**, que garanteixi que compta amb el mandat i la capacitat d'atacar les grans bosses de frau i elusió comeses per grans empreses i grans fortunes.
7. **Establir un mecanisme perquè, en el primer any d'aplicació, es llanci una revisió exhaustiva i rigorosa de tots els incentius, deduccions i exempcions fiscals**, per mantenir només aquells que es justifiquin per raons d'eficiència i impacte social.

2. Reforma del sistema fiscal internacional

A més, els grups parlamentaris s'han de comprometre a impulsar des d'Espanya i en tots els espais internacionals en què participem, una reforma del sistema fiscal internacional en profunditat que reequilibri també els interessos dels països en desenvolupament.

1. **En el marc del G-20 i del procés BEPS liderat per l'OCDE.** Espanya ha d'impulsar que el G-20 consideri el procés BEPS tan sols com el primer pas en una reforma fiscal internacional més justa, reequilibrant els criteris tributaris per posar fi a les pràctiques d'enginyeria fiscal de les grans empreses i per a què es tributi realment allà on es genera el valor.
2. **Una nova arquitectura fiscal internacional.** És el moment d'impulsar la creació d'un cos intergovernamental en matèria fiscal, que reforci la cooperació internacional i la definició d'un sistema en què es reequilibrin els criteris fiscals per a tots els països.

INTRODUCCIÓ

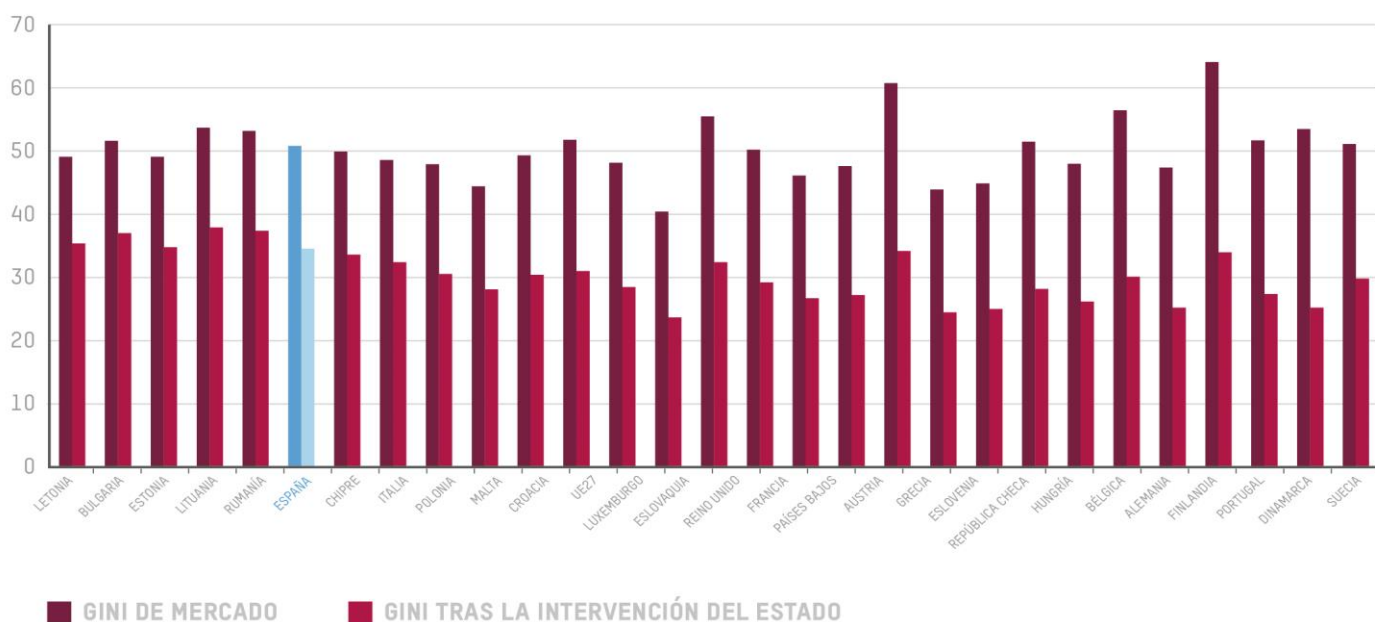
"Tindrem una revolució fiscal, estic profundament convençut. De fet, diria que fins i tot ja ha començat".

Pierre Moscovici, Comissari Europeu d'Assumptes fiscals
14 octubre 2016¹

No hi ha cap país que hagi aconseguit resultats efectius en la lluita contra la reducció de la desigualtat extrema sense comptar amb un sistema fiscal robust i ben dissenyat.² És a dir, que recapti amb suficiència, capacitat i equitat, i prioritzi la inversió en polítiques socials que responguin a les necessitats dels que menys tenen.

La crisi de desigualtat s'ha acarnissat especialment amb Espanya. El nostre país s'ha convertit en el segon país de la Unió Europea, després de Xipre, on més ha crescut la desigualtat de renda des del 2008, 20 vegades més que la mitjana europea³. La reactivació de l'economia en aquests últims tres anys no s'està traduint en una reducció en l'esquerda de desigualtat. Des del 2014 creix el PIB al nostre país, però els resultats d'aquest repunt econòmic només semblen beneficiar una minoria més afavorida mentre que la desigualtat es cronifica i s'intensifica. La situació actual de les famílies i les persones més colpejades per la crisi contradiu l'optimisme al voltant de les principals dades macroeconòmiques.

Gràfic 1. Gini abans i després de la intervenció redistributiva de l'Estat, 2015 (ordenats en funció de la intensitat de la reducció).

Font: elaboració pròpia a partir de dades d'Eurostat (EU-SILC).

Les raons el darrera d'aquest continuat increment de la desigualtat a Espanya⁴ malgrat el repunt econòmic, es deuen en una part considerable a un sistema fiscal injust i ple de forats.

El conjunt del nostre sistema fiscal, una de les armes més poderoses de l'Estat per intervenir en la reducció de la desigualtat, arrossega importants deficiències. En l'entorn europeu, països com Dinamarca, Finlàndia o Suècia van aconseguir el darrer any reduir a la meitat la seva desigualtat de partida gràcies a un sistema fiscal dissenyat amb major progressivitat tant en l'ingrés com en la despesa pública. Fins i tot Portugal, amb el nivell de desigualtat bruta més elevat d'Europa, o països com Hongria o Eslovènia, van aconseguir reduir l'esquerda en més d'un 40%, mesurada per l'índex de Gini. A Espanya, en canvi, el recorregut redistributiu del disseny tributari i el conjunt de

transferències socials resulta més limitat. La incidència del nostre sistema fiscal és 8 punts menys eficient que la mitjana de la UE-27 a l'hora de reduir la desigualtat de mercat (32% d'incidència en la reducció de la desigualtat enfront del 40% europeu). Tan sols cinc països, Letònia, Bulgària, Estònia, Romania i Lituània presenten una capacitat inferior (països, però, amb nivells de desenvolupament molt menors).

Un dels principals factors que atempta contra la capacitat redistributiva del sistema fiscal espanyol també és una peça clau en l'increment de la desigualtat global. Es tracta dels paradisos fiscals, els forats negres de la fiscalitat internacional. De forma creixent, la inversió internacional i els fluxos de capital passen per aquests territoris com una pràctica consolidada i dirigida a minimitzar el pagament d'impostos per part, tant de grans fortunes, com de grans empreses. La seva utilització té greus conseqüències socials i humanes. No només minven considerablement els recursos necessaris per a finançar polítiques socials essencials per reduir la desigualtat i atendre les persones més vulnerables, sinó que tenen efectes negatius sobre l'ocupació i la conformació de societats més justes.

Aquest informe analitza les raons per les que el sistema fiscal espanyol no està servint per reduir la desigualtat i està contribuint a perpetuar un sistema econòmic que només serveix a uns pocs. Les grans empreses figuren entre els afavorits per aquesta situació, ja que cada vegada han d'aportar menys. Això s'aconsegueix a partir d'un disseny fiscal que reproduceix una competència fiscal a la baixa en la tributació empresarial que es complementa amb l'existència d'un ampli entramat de paradisos fiscals.

Les conseqüències es tradueixen en pèrdues de recursos fiscals essencials per a la lluita contra la desigualtat i la garantia d'oportunitats de desenvolupament, a més de tenir impactes negatius sobre l'ocupació i la conformació de societats més justes.

El proper 5 de desembre la Unió Europea presentarà el seu llistat de paradisos fiscals. Indubtablement, podria tractar-se d'una gran oportunitat per intentar erradicar la greu xacra social que suposa l'existència d'aquests territoris. Al desembre de 2016 es van posar els fonaments d'aquest llistat, mitjançant l'establiment dels criteris per a considerar a una jurisdicció com a paradís fiscal. Aquests criteris que marca la UE, inclòs un indicador de taxa impositiva del 0% i una evaluació de la equitat dels sistemes tributaris, són més complerts que els emprats per la OCDE i semblen anar en la direcció correcta.

Lamentablement, la desició d'analitzar i incloure només països de fora de la UE assegura que cap país membre entrarà en aquesta llista negra. D'aquesta manera, es deixa fora a grans protagonistes de la competència fiscal internacional, com Holanda, Luxemburg, Irlanda o Xipre.

Tot i això, el Govern espanyol pot tractar d'esmenar aquests errors elaborant una llista nacional de paradisos fiscals més ambiciosa i que serveixi realment per acabar amb aquest greu problema.

1. ESTAT ESPANYOL: CRISI DE DESIGUALTAT, CRISI FISCAL

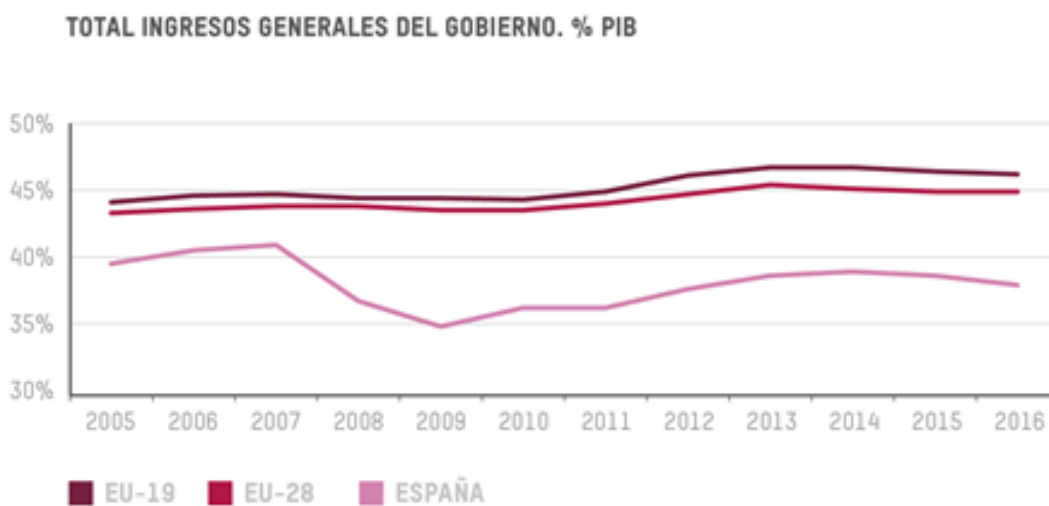
Un sistema tributari lluny del seu potencial redistribuïdor

El disseny tributari d'Espanya combina tres símptomes que afecten el seu impacte en la reducció de la desigualtat: una recaptació molt per sota de la real, un disseny tributari regressiu i una insuficient intervenció per posar fre a les fuites cap a paradisos fiscals.

En termes de recaptació, El nostre país compta amb un retard gairebé històric, que ve arrossegant des de fa dècades, però que s'ha agreujat considerablement des de l'esclat de la crisi econòmica i financera del 2008. Amb les últimes dades disponibles, la fissura de recaptació pel que fa als països de la zona euro es manté en 6,3 punts percentuals menys, sense arribar encara la capacitat recaptatòria pre-crisi.

Tan sols s'ha aconseguit tornar a nivells similars als de 2004, tot i que des de 2013 s'ha recuperat el creixement econòmic, i que han ocorregut diverses onades de reformes fiscals. Una major pressió fiscal ajudaria a reduir la desigualtat al nostre país, abans i després d'impostos i transferències.⁵

Gràfic 2: Evolució en la recaptació fiscal d'Espanya comparada amb EU28 i EU19

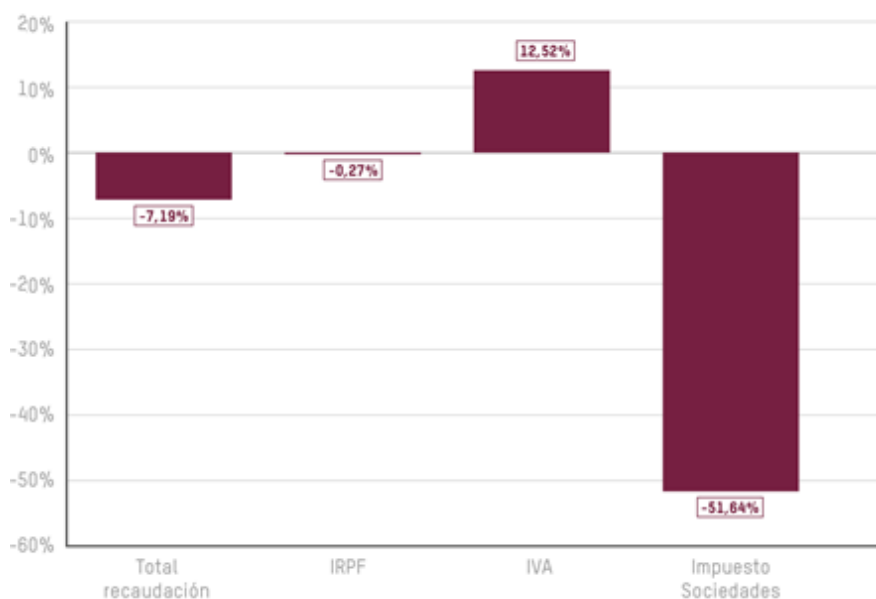

Font: elaboració pròpia a partir d'Eurostat

Les onades de reformes que es van posar en marxa com a resposta a la crisi han donat com a resultat una recuperació dels nivells de recaptació en tots els tributs excepte en l'impost de societats (IS) que segueix per sota del nivell de recaptació de 2007. Aquest desfasament entre el recaptat a través de l'IS entre 2007 i finals de 2016 (últimes dades consolidades), és de 23.145 milions d'euros, suficients per cobrir 1/3 de la despesa pública total en Sanitat del nostre país⁶, o que duplica el necessari per pagar un renda mínima a totes les famílies sense ingressos a Espanya que puja a uns 12.000 milions d'euros. En altres paraules, el pes de la crisi que han hagut de suportar la gran majoria de ciutadans, en particular els més vulnerables, per un efecte combinat de menor inversió pública juntament amb major esforç fiscal, té com a resultat un empitjorament de la qualitat de vida del conjunt de la ciutadania. Aquest esforç no l'han suportat de la mateixa manera les grans empreses.

Gràfic 3: Variació en la recaptació a Espanya per tipus d'impostos (en percentatge, 2007-2016)

EVOLUCIÓN 2007 - 2016 POR TIPO DE IMPUESTO

Font: Informes de recaptació Agència Tributària 2007-2015 i Presentació PGE 2017

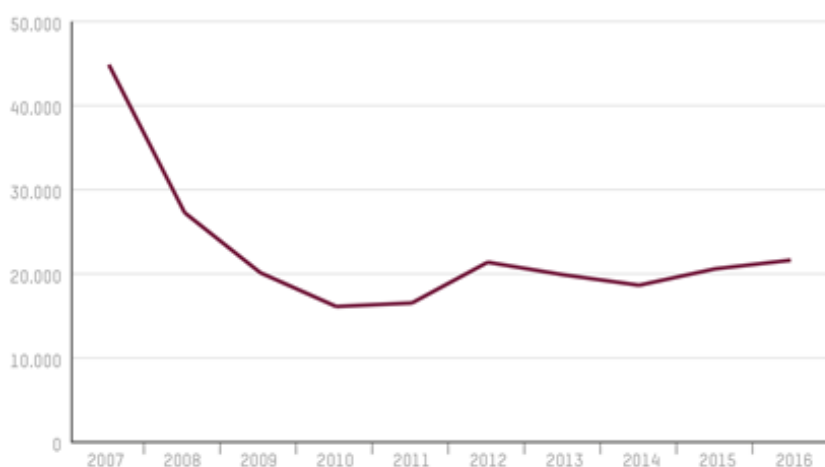
La desfeta de l'Impost de Societats

Hi ha un ampli consens a l'hora de reconèixer que el sistema tributari espanyol necessita una reforma integral i profunda.⁷ Començant per l'Impost de Societats (IS), que segueix sent el gran forat negre de la recaptació fiscal del nostre país. Enfront de la pressió per reduir el dèficit fiscal, el govern ha preferit posar pegats a l'IS amb decisions atropellades de pagaments anticipades que no són més que un exercici d'anticipació de recaptació, sense resoldre el problema de fons.

El lleuger repunt d'un 5% en la recaptació de l'IS de 2016⁸ no resol el greu dèficit acumulat.

Gràfic 4: Recaptació total de l'IS entre 2007 i 2016, en milions d'euros

IMPUESTO SOBRE SOCIEDADES

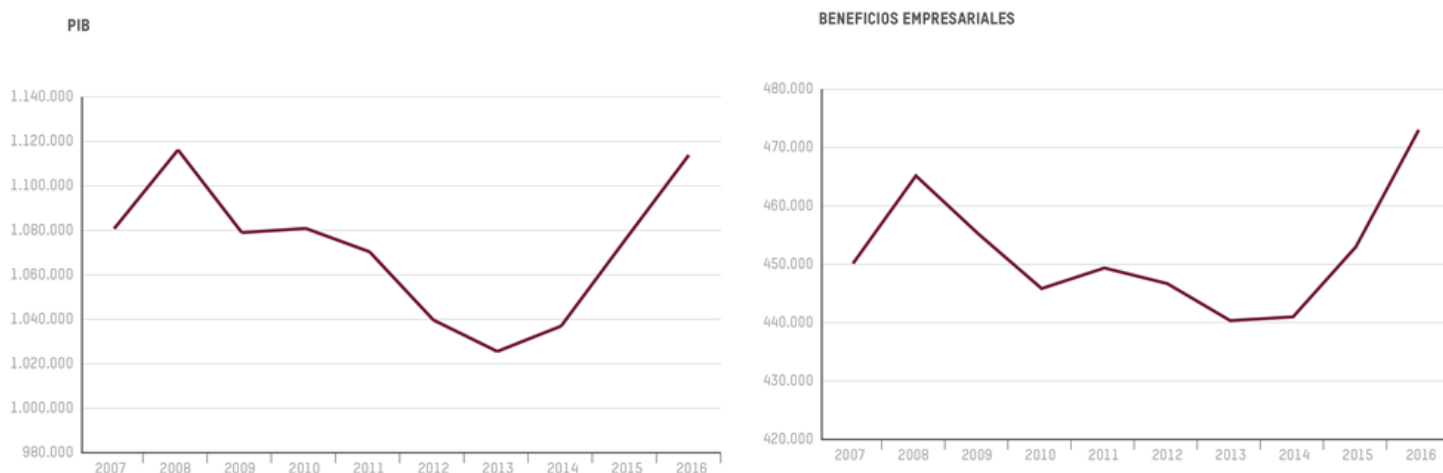
Font: elaboració pròpia a partir d'informes anuals consolidats de l'AEAT

En comparació amb 2007, els ingressos fiscals totals són 14.427 milions d'euros menys, davant els 23.145 milions menys per l'IS. Si s'aconsegüís recuperar els nivells de contribució fiscal sobre els beneficis empresarials pre-crisi, s'escurçaria a la meitat el desfasament recaptatori davant el nostre entorn europeu.

La desfeta recaptatòria en l'IS és, per tant, flagrant i està totalment desacoblada de la consolidació dels beneficis empresarials que han seguit un camí d'evolució molt similar a la del creixement del PIB, aconseguint recuperar-se folgadamente en aquests últims anys.

Gràfic 5: evolució del PIB i dels beneficis empresarials a Espanya entre 2007 i 2016

Font: elaboració pròpia a partir de dades INE

Hi ha una evidència clara i és que la recaptació real de l'impost de societats perd pes en la recaptació total d'Espanya, de la mateixa manera que als països del nostre entorn, fent que la càrrega tributària recaigui cada vegada més sobre els impostos que graven el treball i el consum, activitats que desenvolupen les persones. La contribució per l'impost de societats ha passat del 22% al 12% del total de la recaptació en els 10 anys de la crisi (del 2007 al 2016), assumint les famílies l'esforç suplementari.

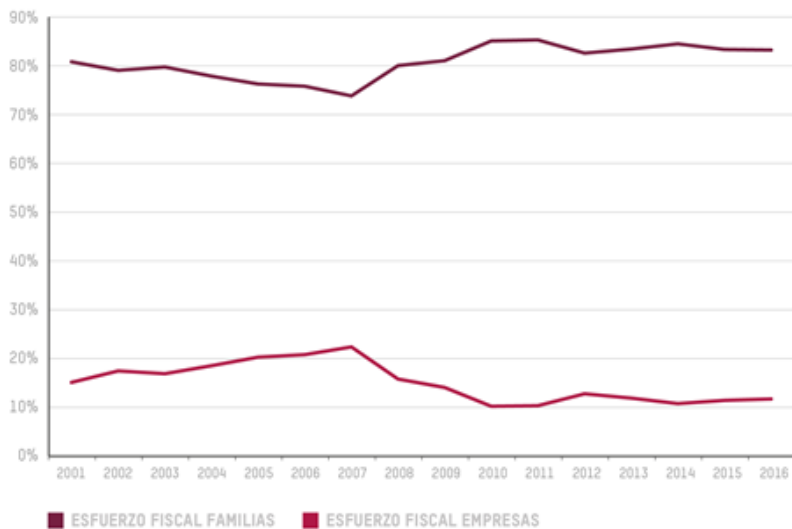
Gràfic 6: Esforç fiscal de famílies vs. esforç fiscal d'empreses.

	2007	2008	2009	2010	2011	2010	2013	2014	2015	2016
ESFUERZO FISCAL FAMILIAS	73,88%	80,10%	81,08%	85,17%	85,37%	82,63%	83,48%	84,54%	83,40%	83,29%
ESFUERZO FISCAL EMPRESAS	22,34%	15,74%	14,02%	10,15%	10,27%	12,72%	11,81%	10,69%	11,34%	11,64%

Font: elaboració pròpia a partir de Pressupostos Generals de l'Estat 2007 - 2017

Com vèiem, aquest desfasament en el pes de la fiscalitat empresarial es distancia de la recuperació dels beneficis empresarials, que mostren un camí completament invers a la tendència en recaptació. I és també significatiu que fins a l'any 2007 es va produir un escurçament sensible però continuat d'aquesta esquerra en l'esforç fiscal, mentre que la crisi i les reformes que han vingut associades a aquest període l'han incrementat considerablement. Són les famílies, a través del treball i el consum, les qui suporten amb gran diferència l'esforç del finançament de les polítiques públiques.

Gràfic 7: evolució de l'esforç fiscal de les famílies davant de la contribució de les empreses des de 2001 fins 2016.

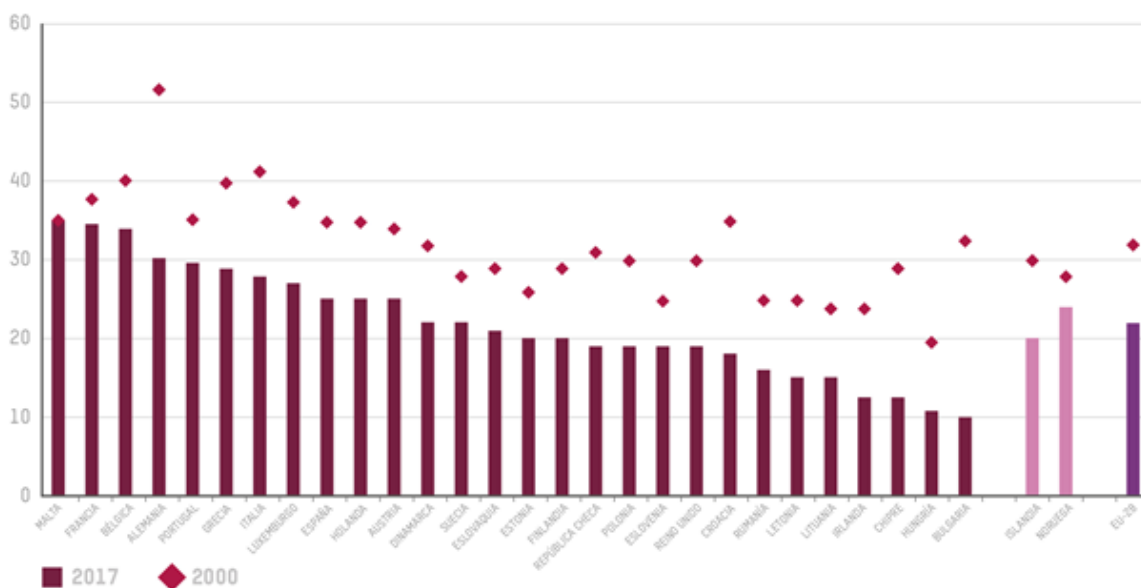
Font: elaboració pròpia a partir dels informes anuals de l'AEAT

Guerres fiscals, una cursa a la baixa sense aturador

Aquest efecte de desacoblament de l'activitat i beneficis empresarials enfront dels nivells de recaptació, així com d'un major esforç fiscal de les famílies, és també un fenomen global. Durant les últimes 3 dècades, els beneficis de les principals empreses del món s'han més que triplicat en termes reals, passant dels 2 bilions de dòlars el 1987 als 7,2 bilions de dòlars el 2013⁹. Però si els beneficis es recuperen i superen ja els nivells previs a la crisi, la contribució tributària de grans empreses no ha seguit la mateixa tendència, en gran mesura, a causa del pervers joc dels paradisos fiscals que els permet a reduir al mínim (artificialment) la seva contribució efectiva.

A nivell mundial, els tipus nominals en l'IS en els països del G-20 han passat fa 25 anys del 40% de mitjana a situar al voltant del 30% en l'actualitat. I també ha caigut la recaptació. Segons l'OCDE, entre 2007 i 2014 els ingressos tributaris sobre els beneficis empresarials han caigut del 3,6% del PIB al 2,8%.

Gràfic 8: tipus nominals en l'IS a la UE. Comparativa 2000 i 2017.

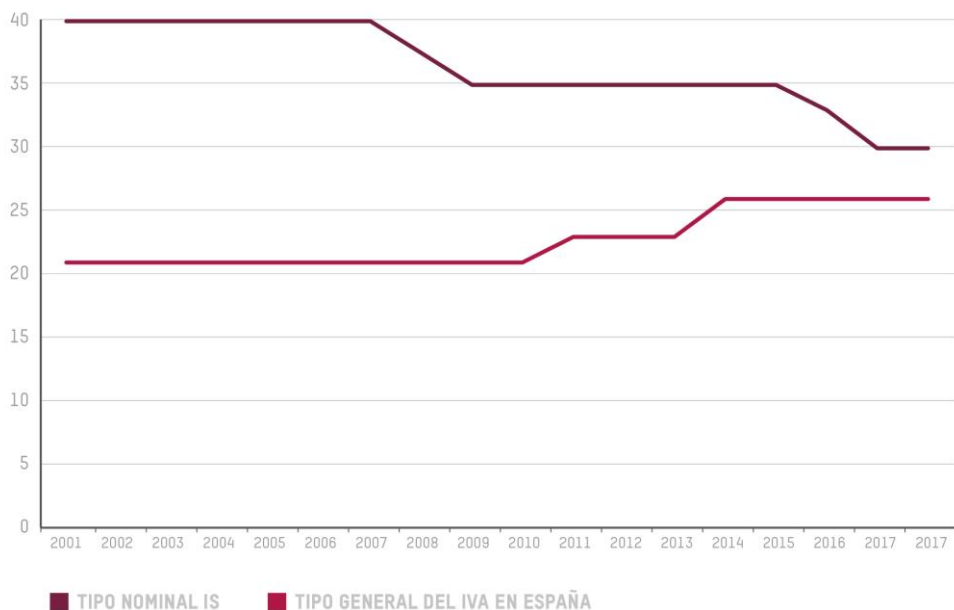
Font: Eurostat. taxation trends

En el que va de segle, tots els països de la Unió Europea han aplicat rebaixes en els tipus nominals de l'IS. A nivell mundial segueix caient també el pes recaptatori de tributació empresarial sobre el conjunt total d'ingressos públics.¹⁰

Els impostos que recauen sobre les famílies, en canvi, mostren una tendència inversa. L'IVA i d'altres impostos al consum segueixen representant una proporció creixent dels ingressos públics en la majoria dels països, un 70% superior al que representava en els anys 80 als països OCDE.¹¹ La tendència en els tipus generals en els països de la UE està totalment condicionada per la carrera a la baixa en l'IS. I això suposa un transvasament del sosteniment de l'Estat cada cop més gran sobre els ciutadans i cada cop menor sobre les grans empreses.

A Espanya, en els últims deu anys s'ha reduït en 10 punts els tipus nominals en l'IS (passant del 35% al 25%) mentre que el tipus general sobre l'IVA ha pujat 5 punts en el mateix període.

Gràfic 9. Evolució del tipus nominal de l'IS i del tipus general de l'IVA a Espanya (2000-2015).

Font: elaboració pròpia a partir d'Eurostat i KPMG

Encara que aquesta sigui una tendència general en l'impost que paguen totes les empreses, a qui més beneficia és a les grans empreses. Això és degut a que són aquestes les que presenten una major distància entre el que per llei haurien de pagar, el tipus nominal, i els impostos que realment paguen sobre els seus beneficis o tipus efectiu. En l'última reforma de l'Impost de Societats es va equiparar el tipus nominal de grans empreses i de pimes a un tipus general del 25%. Anteriorment el de les grans era 30% i el 25% per a la resta. No obstant això, segons l'última dada disponible de 2015 les pimes van pagar de manera efectiva un 12,2% i les grans empreses un 7,3%¹².

2. GUERRES FISCALS: EL PAPER DELS PARADISOS FISCALS

Les dades de la vergonya¹³

- En els últims 15 anys, la inversió mundial cap als paradisos fiscals s'ha multiplicat per 4, i des de 2008 ha crescut un 45%, més del doble del creixement de l'economia mundial en el mateix període.
- La inversió mundial cap illes Caiman s'ha multiplicat per 36 des del 2008 i la que va rebre Illa Maurici per 189 des de 2001.
- El 2016, les Illes Caimán varen rebre 5 vegades més inversió que la Xina, que té un PIB 3.500 vegades més gran, i a les Illes Bermudes va arribar 4,5 vegades més d'inversió estrangera que al conjunt de l'Argentina, Mèxic i Brasil.

L'acceleració en la cursa a la baixa en la tributació empresarial està contribuint a agreujar la crisi de desigualtat. I al centre d'aquesta carrera sense fi, els paradisos fiscals juguen un pervers efecte catalitzador d'aquesta competència injusta i deslleial.

La inversió mundial cap als paradisos fiscals s'ha multiplicat per 4 en els últims 15 anys¹⁴ sense notar pràcticament els efectes de la crisi. No és el resultat de la inèrcia inversora, sinó una opció cada vegada més marcada. Els centres offshore i paradisos fiscals són utilitzats cada vegada amb més freqüència per canalitzar la inversió mundial. Són freqüentment utilitzats com països "pont" de la inversió, entre el punt d'origen i la destinació final, per aprofitar-se d'un entorn molt més lax, de la seva opacitat i de les seves pràctiques fiscals agressives.

Els fluxos d'inversió cap a paradisos fiscals formen part d'una economia fictícia, que incrementa les desigualtats i té efectes socials corrosius, en contraposició a l'economia real i productiva que genera riquesa i oportunitats de desenvolupament per a les persones. Un exemple del desacoblament entre aquests dos tipus d'economia s'evidencia en el fet que des de 2008 la inversió cap a paradisos fiscals va créixer un 45%, més del doble del creixement de l'economia mundial en el mateix període.¹⁵

És encara més evident si comparem els imports invertits en diferents països. El 2016 les Illes Caiman varen rebre 5 vegades més inversió estrangera que la Xina, amb un PIB 3.500 vegades més gran. O aquest mateix any s'ha dirigit 4,5 vegades més inversió cap a les Illes Bermudes que al conjunt de l'Argentina, Mèxic i Brasil.

D'altra banda, molts països d'Amèrica Llatina apliquen elevades retencions a la sortida de dividends, guanys del capital, royalties o interessos dels inversors estrangers. Per això, la gran majoria de la inversió que arriba o surt de la regió ho fa utilitzant algun paradís fiscal com a territori "pont" de la inversió. No és ni el punt d'origen real i la destinació definitiva de la inversió, sinó que actua només com a trampolí intermediari per desfiscalitzar al màxim la inversió d'entrada o la tornada dels beneficis generats.

Així Holanda s'ha convertit en el segon punt de la inversió que arriba a Amèrica Llatina i el Carib i és fins i tot el primer "inversor" al Brasil amb el 20% del total d'IDE d'arribada.¹⁶ Holanda, en canvi, no figura en cap dels llistats de paradisos fiscals de la regió, convertint-se en un territori més net darrera el qual es poden amagar les aparences.

Els paradisos fiscals són molt més que territoris opacs i petites Illes caribenyes. Estan en el cor mateix de la UE i es caracteritzen no només per l'opacitat i la baixa tributació, sinó també per la seva agressivitat fiscal i per legislacions molt laxes. No obstant això, hi ha una autèntic entossudiment polític a l'hora d'establir criteris per a la definició de llistes negres de paradisos fiscals que no se centrin simplement en la transparència o l'intercanvi d'informació.

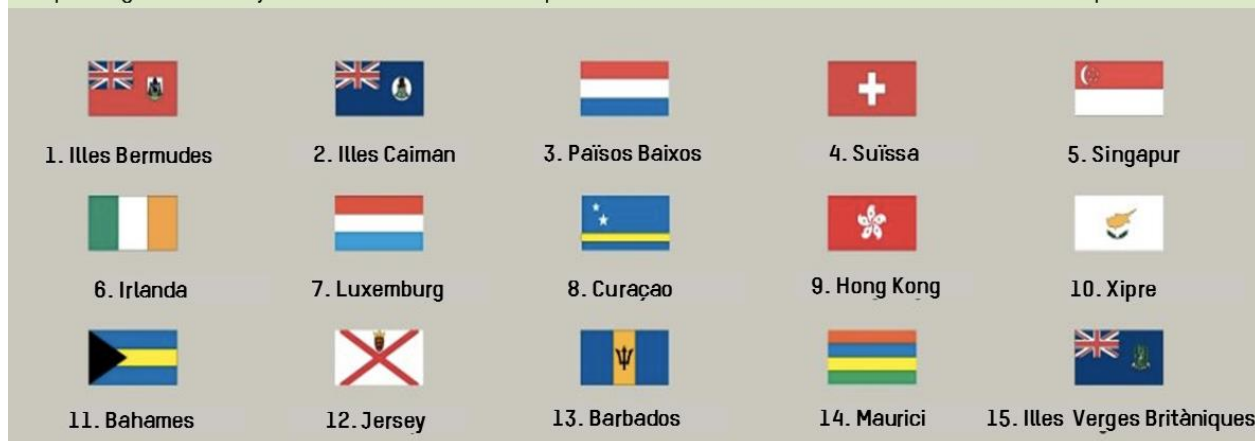
Els paradisos fiscals més agressius¹⁷

Davant d'aquesta inacció internacional, Oxfam ha desenvolupat una metodologia per identificar els paradisos fiscals amb el comportament més agressiu per a la tributació empresarial. Aquests

països s'han guanyat el seu lloc en la llista "els més agressius de tot el món" perquè faciliten els mecanismes més extrems d'evasió i elusió fiscal empresarial, alimentant una competència fiscal agressiva sense límit. La metodologia analitza el tipus nominal en l'impost de societats, els incentius fiscals oferts i la manca de compromís davant les iniciatives internacionals contra l'evasió fiscal.

ELS 15 PITJORS PARADISOS FISCALS

Aquest són els 15 paradisos fiscals més agressius del món, tenint en compte la seva manca de transparència, els privilegis fiscals injustos, i l'absència de cooperació en iniciatives contra l'evasió i l'elusió d'impostos.

Holanda, Irlanda i Luxemburg: sospitosos poc habituals

Més de la meitat de les empreses del Fortune 500 compten amb almenys una filial a Holanda¹⁸ i s'ha convertit en la destinació a la qual recorren amb més freqüència les grans corporacions nord-americanes.

Un recent informe de la Universitat d'Amsterdam¹⁹ basat en l'estructura de propietat de 98 milions de societats i utilitzant big data, estima que un 23% de la inversió mundial que es dirigeix a un paradís fiscal es canalitza a través d'Holanda, en particular cap a Xipre o les Illes Bermudes.

Aquest mateix estudi revela també com la inversió d'empreses nord-americanes i japoneses trien Irlanda com pont cap a Luxemburg. I el Regne Unit per a Hong Kong, Jersey, Guernsey o les Illes Bermudes. De forma gairebé natural, els llaços històrics s'han traduït en acords fiscals que apunten preferències geogràfiques a l'hora de triar l'estructura d'inversió en cascada a través dels diferents paradisos fiscals.

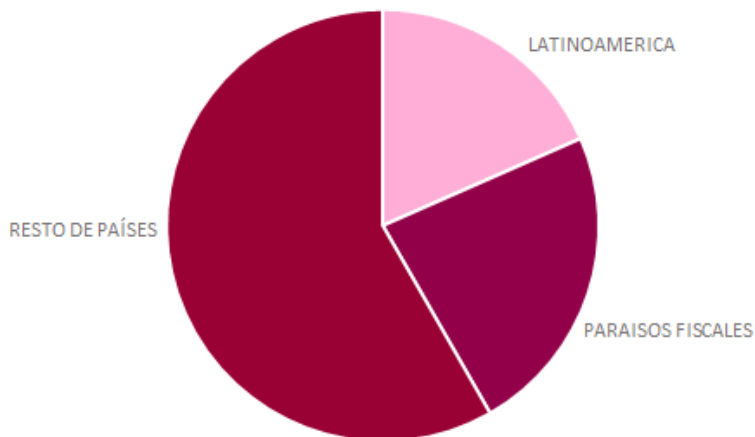
La paradoxa dels paradisos fiscals a Espanya

Les dades de la vergonya²⁰

- La inversió espanyola cap a paradisos fiscals s'ha multiplicat per 4 en l'últim any.
- 1 de cada 4 euros d'inversió espanyola va cap a un paradís fiscal.
- La inversió espanyola que es dirigeix cap a paradisos fiscals és un 27% superior a la que es destina a Llatinoamèrica.
- Més de la meitat (54%) de la inversió estrangera que entra a Espanya prové d'un paradís fiscal.

En el cas d'Espanya en les últimes dècades, el pes de la inversió cap a paradisos fiscals s'ha mantingut en una banda al voltant de la quarta part del total de la inversió. Són nivells superiors als que suposa la inversió de sortida cap a Amèrica Llatina i el Carib. El 2016, per exemple, la inversió amb destinació a paradisos fiscals va representar el 23% del total, un 27% superior a la de sortida cap a la regió de llatinoamèrica i el carib, una dels nostres principals destinacions comercials²¹.

Gràfic 10 Inversió espanyola 2016 per destinació

Font: Base de Dades DataInvox del Ministeri d'Economia i Competitivitat.

En l'últim any, mentre la inversió total des d'Espanya a l'exterior ha crescut un 20%, la inversió cap a paradisos fiscals s'ha multiplicat per 4. Sembla evident que hi ha una clara asincronia entre la inversió productiva i la utilització dels paradisos fiscals.

Adicionalment, un 54% de la inversió que va entrar a Espanya el 2016 ho va fer utilitzant algun dels 15 territoris més agressius com a paradisos fiscals. I com hem vist, s'ha disparat la inversió de sortida cap a aquests destins.

No obstant això, tan sols 4 d'aquests territoris (Illes Bermudes, Illes Verges Britàniques, Illes Caiman i Maurici) estan oficialment a la llista espanyola de paradisos fiscals que s'ha anat buidant perillosament en pocs anys.

No estar a la llista oficial de paradisos fiscals del Ministeri d'Hisenda permet als que facin ús d'aquests territoris, individus o empreses, no estar sota un escrutini més exigent dels mecanismes de control del fisc.

El govern ha anunciat recentment un increment de les mesures de control sobre les transaccions que es realitzen per sobre dels 100.000 euros amb destinació als paradisos fiscals. Tot i que aquesta mesura és sens dubte positiva en la lluita contra l'evasió i elusió fiscal, sense una llista objectiva i efectiva de paradisos fiscals la mesura es quedarà coixa. Molts dels territoris amb pràctiques fiscals més agressives queden fora de la llista oficial espanyola, com és el cas de Panamà, Suïssa, Holanda o Irlanda.

3. EL EFECTE BOOMERANG DE LA INEQUITAT FISCAL

L'equitat no és un tema menor en qüestions tributàries i menys encara en el cas d'Espanya. No només com a efecte en la sensibilitat ciutadana, sinó fins i tot per pura eficiència. La renúncia a captar més dels que més tenen, grans empreses o grans fortunes, l'elecció d'aprofundir la càrrega sobre el consum i el treball enfront de les rendes del capital o els beneficis empresarials suposa una reducció decisiva per a les arques públiques que arrossega una contracció en la capacitat redistributiva a través de la inversió pública.

En la seva anàlisi país de 2017 sobre Espanya²², la mateixa Comissió Europea insisteix que el nostre país no ha superat encara el "llegat" de la crisi i que persisteix una esquerda de desigualtat fruit principalment d'un mercat laboral encara desajustat, d'esquerdes tributàries que mantenen la preocupació pel dèficit fiscal i de la debilitat en polítiques d'inversió social que entorpeixen la reducció de la pobresa.

Ha estat especialment paradigmàtica la decisió del Tribunal Constitucional el juny d'aquest any de declarar de manera unànime la inconstitucionalitat de l'amnistia fiscal aprovada pel govern el 2012. La sentència denuncia que l'amnistia representa una "abdicació de l'Estat davant el seu deure de sostenir el despesa pública i fer efectiu el deure de tothom de pagar impostos". A la pràctica, l'amnistia va permetre al seu dia una regularització de capitals no declarats a un tipus efectiu del 3%, sense recàrrecs, interessos de demora o penalitzacions. Un tractament discriminatori davant la resta de la ciutadania amb un resultat pervers en termes de confiança ciutadana i mínim pel que fa a recaptació (1.200 milions d'euros en lloc dels 2.500 milions que estimava el Govern).

El cost social dels abusos fiscals

Des de 2008, s'ha fet cada vegada més evident l'existència de grans forats negres en la tributació empresarial i un profund desajust en el funcionament del sistema fiscal internacional. En aquests últims anys hem vist dades sobre com grans empreses aconseguen reduir al mínim la seva contribució fiscal, en total desproporció amb el volum d'activitat que representen.

Les tensions pressupostàries en la majoria de països, en particular en les economies més riques, van posar en evidència la necessitat de fer front a canvis estructurals que posessin fre a aquesta incoherència. Són nombrosos els exemples de grans transnacionals abusant de les zones grises del sistema o aconseguint acords secrets amb governs per reduir al mínim la seva contribució fiscal, alhora que es posaven en marxa àmplies polítiques d'austeritat. Com a reacció a la crisi financera i a aquestes mesures, el cost de no posar límit a aquestes pràctiques recau, finalment sobre el conjunt de la ciutadania, ja sigui amb dràstiques retallades en polítiques d'inversió social, o amb un major esforç tributari com hem vist també en el cas d'Espanya.

El cas d'Apple ha estat sens dubte paradigmàtic, encara que no és l'únic escàndol que ens ha colpejat. La Comissió Europea (CE) va revelar²³ que el govern d'Irlanda havia estat concedint ajudes d'Estat il·legals i selectives a Apple des de 1991, per un total de 13.000 milions d'euros en impostos no pagats que l'empresa ha de restituir. El resultat és que Apple, l'empresa més rendible del món, tot just pagava un 0,005% de tipus efectiu sobre els beneficis empresarials que ha desenvolupat fora dels Estats Units. En un país com Irlanda, aquests 13.000 milions d'euros representen la quarta part del pressupost públic en sanitat. I parlem d'ajudes il·legals perquè vulneren el principi de plena competència del mercat interior, de no crear condicions preferents per a una empresa que no eren extensives a la resta d'empreses i per també per tractar-se d'un acord secret.

No va ser ni l'única empresa, ni l'únic govern que va concedir aquest tipus d'acords secrets i il·legals, coneguts com "tax rulings" posant en evidència una certa impunitat en la utilització de les regles fiscals tan sols en interès d'uns pocs. Al novembre de 2014, el ICIJ (Consorti Internacional de Periodistes d'Investigació per les seves sigles en anglès) feia públic el que s'ha conegut com "Luxleaks"²⁴ on 350 grans empreses, amb marques reconegudes a tot el món, havien arribat a acords secrets amb el Govern de Luxemburg per no pagar més que un 1% en general sobre els beneficis declarats en el Gran Ducat. L'escàndol implicava a la consultora PriceWaterhouseCoopers (PWC) com a facilitadora d'aquests acords, produïts gairebé de manera "industrial".

No hi havia cap gran empresa de capital espanyol implicada en aquest escàndol, però sí conegudes empreses estrangeres amb interessos al nostre país. Una d'elles era Burberry, la coneguda marca de moda britànica amb una planta productiva a prop de Barcelona.

El cost de tots aquests acords és difícil d'estimar, però suposa sens dubte pèrdues milionàries per a les arques públiques de tots els països, inclosa Espanya. Però l'impacte va més enllà de la menor recaptació fiscal. En el cas de Burberry, l'estructura de planificació fiscal i la seqüència de decisions semblen portar no només a un trasllat artificial de beneficis des d'Espanya cap a Luxemburg, sinó també al tancament final de la planta de producció i la pèrdua de 500 llocs de treball.

El cas Burberry, acords fiscals que destrueixen ocupació²⁵

El negoci espanyol, una planta de producció tèxtil a Barcelona, va ser comprat pel grup Burberry a l'any 2000. Des de llavors, les reestructuracions corporatives semblen demostrar la intenció d'incorporar tècniques de planificació fiscal agressiva per minimitzar les contribucions fiscals en els diferents països, utilitzant els avantatges i desajustos de cadascuna de les legislacions nacionals. Així la incorporació de les societats domiciliades a Espanya a la corporació es va dissenyar a través de dues societats holding, una a Espanya i una altra a Luxemburg. Durant els anys 2002 i 2004 es van crear estructures societàries que sumaven més de 13 empreses intermèdies en 4 països (Regne Unit, Irlanda, Luxemburg i Espanya), per controlar i finançar les activitats productives del grup a Espanya.

És possible que la decisió de tancament de la producció de la fàbrica de Barcelona el 2010, estigués basada únicament en criteris financers amb una visió a llarg termini i relacionats amb la caiguda en l'activitat econòmica, tot i que la planta semblava rendible fins a aquest moment. Sens dubte, no és l'única empresa que decideix deslocalitzar la producció a països asiàtics amb costos de producció més baixos que els d'Espanya. Però les decisions que es van prendre abans del tancament de l'activitat i la desaparició de 500 llocs de treball directes i segurament molts més indirectes, estan probablement vinculades als "tax ruling" signats. La seqüència dels fets així ho descriu:

- **Novembre 2008:** Redisseny de Burberry Espanya per la caiguda de les seves vendes²⁶.
- **Gener 2009:** Burberry acomiada 250 treballadors a Barcelona²⁷ gairebé el 22% de la seva plantilla a Espanya.
- **Març 2010:** Burberry tanca la filial de Barcelona i planteja 300 acomiadaments²⁸.
- **Maig 2010:** La reestructuració del negoci de Burberry a Espanya provocarà pèrdues de 11,7 milions²⁹.
- **Maig 2011:** L'empresa anuncia que la reconversió ha costat 237 milions de lliures³⁰: Un missatge molt revelador sobre l'acceptació d'aquesta reestructuració pels mercats: Els inversors han premiat l'estratègia de la marca britànica, que compensa l'aprimament a Espanya amb el creixement en països emergents. La seva cotització s'ha multiplicat per sis des de l'inici de 2009.

Segons les xifres facilitades per la pròpia empresa, les pèrdues acumulades entre 2008 i 2011 arribarien als 270 milions € aproximadament.

Aquests són els "altres" moviments reflectits en el "tax ruling":

- **El 13 de març 2008:** Burberry (Spain) Holdings SL paga a Burberry Luxembourg Investments Sarl (BLIS) dividends per 127.300.000 €.
- **El 31 de març 2008:** conclou l'exercici fiscal 2008 Burberry (Spain) Holdings SL, acaba amb un benefici de 111 milions €. Aquest resultat ve minorat, segons figura en els seus comptes anuals 2009, per unes despeses financeres de 31,4 milions d'€, referit als diferents préstecs que manté amb empreses del grup.
- **L'1 d'abril 2008** comença un nou exercici fiscal, Burberry (Spain) Holdings, SL. paga diversos préstecs a empreses del grup per un total de 665.700.000 d'euros (657 de principal i 8,7 d'interessos)

En definitiva, el tax ruling de Burberry amb l'autoritat fiscal luxemburguesa no només comporta pèrdues fiscals per a diferents països, sinó que també va tenir un impacte en l'ocupació a Espanya amb la destrucció de 500 llocs de treball directes.

Els paradisos fiscals costen vides

Les conseqüències dels paradisos fiscals per a països en desenvolupament poden ser encara més dramàtiques. En països on hi ha una àmplia proporció de població en situació de pobresa i vulnerabilitat, la sagnia d'ingressos fiscals desviats cap a paradisos fiscals suposa retallar les oportunitats de desenvolupament de milions de persones.

Es calcula que els països en desenvolupament perden cada any 100.000 milions de dòlars per l'evasió i elusió fiscal de grans empreses a través de paradisos fiscals³¹. Amb aquesta quantitat es podria dotar d'assistència sanitària bàsica suficient per salvar la vida de 6 milions de nens i nenes cada any i a més escolaritzar altres 124 milions que no poden anar a l'escola³².

Tot i que no només les grans empreses tenen responsabilitat en aquest problema, també en tenen els posseïdors de fortunes. Els diners que els més rics amaguen en paradisos fiscals podria utilitzar-se per ajudar a milions de persones a sortir de la pobresa i promoure canvis socials. De fet, s'estima que si es gravessin els dividendes dels capitals que les grans fortunes llatinoamericanes tenen en paradisos fiscals, es podria treure de la pobresa a 32 milions de persones. Aquesta quantitat és equivalent a totes les persones que viuen en situació de pobresa a Bolívia, Colòmbia, Equador, El Salvador i Perú.³³

La inacció i passivitat de la majoria de països rics és còmplice d'aquest greu problema. Així, la meitat de la inversió empresarial en països en desenvolupament es canalitza a través de paradisos fiscals, i un terç del total d'aquesta quantitat passa a través de paradisos fiscals que estan sota la jurisdicció de països del G-8³⁴. Aquests països no poden mirar cap a un altre costat mentre permeten que quantitats ingents de recursos, que es podrien utilitzar per finançar el desenvolupament de milions de persones, es perdin per l'embornal dels paradisos fiscals.

RECOMANACIONS

Les pràctiques d'elusió fiscal de les grans empreses augmenten l'esquerda de desigualtat entre rics i pobres, tant en països en desenvolupament com en els desenvolupats. Les pràctiques d'elusió fiscal suposen immenses pèrdues de recursos fiscals essencials per posar en marxa polítiques públiques que permetin el desenvolupament de milions de persones. Els paradisos fiscals són sense cap dubte els forats negres de totes aquestes possibilitats de desenvolupament.

Aquests territoris són la màxima expressió d'un sistema fiscal global ple d'incoherències que faciliten esclètxes per a l'evasió i elusió fiscal de grans fortunes i empreses. Els més perjudicats per aquest sistema defectuós són els països en desenvolupament i les persones més vulnerables, precisament els que tenen necessitats més urgents.

És necessària una altra fiscalitat, una que garanteixi que totes les persones puguin tenir oportunitats de desenvolupament i que eviti l'exclusió, la pobresa i la desigualtat extrema. Els recents avenços tant legislatius com voluntaris per part d'algunes empreses s'han de veure reforçats per mesures legislatives decidides i per un compromís efectiu de les empreses amb la responsabilitat fiscal.

Llei contra l'evasió fiscal

Per a això, Oxfam Intermón demana al Govern, al Parlament i a les administracions públiques estatals, autonòmiques i locals, que de manera urgent defineixin i aprovin una Llei contra l'evasió fiscal. Aquesta Llei ha de prioritzar les mesures i aportar els recursos necessaris per posar fi a l'evasió i elusió fiscal de grans empreses i grans fortunes. Cal combatre l'opacitat dels sistemes fiscals i la impunitat dels grans evasors, tant en l'àmbit domèstic com en l'internacional. A més, s'ha de comprometre amb un marc legislatiu de major transparència i una cooperació fiscal efectiva entre administracions tributàries.

La llei ha de tenir els següents objectius:

- Reduir a la meitat el nivell d'evasió i elusió fiscal de manera general i en particular de les grans empreses en el termini de 5 anys.
- Erradicar l'ús abusiu de paradisos fiscals.
- Aconseguir que s'elevi el tipus efectiu de les grans empreses fins apropar-lo al tipus nominal en vigor i superar la pressió fiscal efectiva suportada per les pimes.
- Aconseguir que les grans empreses paguin la part justa del que els correspon per les seves operacions tant a Espanya com a l'exterior, especialment en els països en desenvolupament en què operen.

Per a això, aquesta llei ha de:

1. **Adoptar una definició sobre paradisos fiscals vinculant** i elaborar una llista en la qual s'estableixi clarament quins són. Els criteris han d'anar més enllà de les mesures de transparència i incloure també els tipus impositius molt baixos o nuls, així com l'existència de pràctiques fiscals nocives que suposin reduccions substancials de la tributació efectiva de les grans empreses.
2. **Promoure "Territoris Lliures de Paradisos Fiscals"**: a través de l'exemple de l'administració espanyola, mitjançant un mecanisme que impedeixi contractacions públiques (en qualsevol dels nivells de govern) a empreses que operen a través de paradisos fiscals.
3. **Incentivar pràctiques empresarials** que evitin l'evasió i l'elusió fiscal relacionada amb l'ús de paradisos fiscals.

4. **Garantir la transparència i la rendició de comptes:** fer obligatori per a totes les grans empreses l'informe país per país de caràcter públic, rebaixant el llindar de 750 milions d'euros en facturació consolidada com a requisit per a la seva aplicació.
5. **Contenir un compromís d'avançar cap a l'Harmonització de les bases fiscals consolidades a la UE.**
6. **Assegurar una dotació extraordinària en recursos econòmics i humans per a l'Agència Tributària,** que garanteixi que compta amb el mandat i la capacitat d'atacar les grans bosses de frau i elusió comeses per grans empreses i grans fortunes.
7. **Establir un mecanisme perquè, en el primer any d'aplicació, es llanci una revisió exhaustiva i rigorosa de tots els incentius, deduccions i exempcions fiscals,** per mantenir només aquells que es justifiquin per raons d'eficiència i impacte social.

Reforma del sistema fiscal internacional

A més, els grups parlamentaris s'han de comprometre a impulsar des d'Espanya i en tots els espais internacionals en què participem, una reforma del sistema fiscal internacional en profunditat que reequilibri també els interessos dels països en desenvolupament.

1. **En el marc del G-20 i del procés BEPS liderat per l'OCDE.** Espanya ha d'impulsar que el G-20 consideri el procés BEPS tan sols com el primer pas en una reforma fiscal internacional més justa, reequilibrant els criteris tributaris per posar fi a les pràctiques d'enginyeria fiscal de les grans empreses i es tributi realment allà on es genera el valor.
2. **Una nova arquitectura fiscal internacional.** És el moment d'impulsar la creació d'un cos intergovernamental en matèria fiscal, que reforci la cooperació internacional i la definició d'un sistema en què es reequilibrin els criteris fiscals per a tots els països.

ANNEX 1: GLOSSARI

Acords d'intercanvi d'informació fiscal: Acords bilaterals entre dos països per mitjà dels quals les autoritats tributàries en els dos països acorden intercanviar informació sobre els actius d'individus i d'empreses dels seus respectius països.

Base imposable: El valor de la propietat, els actius i activitats subjectes a impostos.

Competència fiscal: Procés per mitjà del qual els països competeixen entre ells per atreure inversions d'empreses, baixant els tipus impositius o proporcionant exempcions fiscals especials.

Desgravacions fiscals: Una desgravació fiscal és un tipus d'incentiu fiscal. Està relacionat amb la pràctica d'oferir a les empreses una reducció dels impostos que han de pagar.

Elusió fiscal: La pràctica d'intentar minimitzar els impostos que hom paga utilitzant mètodes legals. L'elusió fiscal busca reduir el pagament d'impostos ajustant els comptes de manera que encaixin amb la llei escrita (encara que no necessàriament amb l'esperit de la llei). Com a resultat, l'elusió fiscal pot ser legal, però no està exempta de riscos per al contribuent. Si les autoritats tributàries la desvetllen, les estratègies d'elusió fiscal podrien provocar que al contribuent li sigui imposada una sanció. Per això, l'elusió fiscal implica acceptar cert nivell de risc quan es busca reduir el pagament d'impostos. El terme "Elusió fiscal agressiva" descriu la forma més extrema d'aquesta pràctica, on el nivell de risc de sancions legals és significativament més alt.

Empresa filial: Una filial és una empresa parcial o completament propietat d'una altra companyia. Les empreses multinacionals generalment tenen un gran nombre d'empreses filials a diferents països. Si una societat matriu posseeix una filial estrangera, la societat matriu ha d'acatar les lleis del país on treballa la filial. Així mateix, la societat matriu incorpora els comptes financers de la filial en els seus comptes consolidats de l'empresa multinacional. Pel que fa a impostos, les filials són entitats legals diferenciades.

Empresa multinacional: Empresa que treballa en almenys algun altre país a més d'en el seu país d'origen. Aquestes empreses tenen oficines i/o fàbriques a diferents països i en ocasions disposen d'una oficina principal centralitzada on coordinen la gestió global.

Erosió de la base imposable i deslocalització de beneficis (BEPS): Aquest terme l'utilitza l'OCDE i altres per descriure l'enviament d'ingressos gravables des de països on els ingressos es van generar, habitualment, a països de baixa o nul·la tributació, el que suposa una "erosió" de la taxa imposable dels països afectats, i per això redueix la seva recaptació tributària.

Evasió fiscal: Impagament o pagament insuficient, il·legal o fraudulent.

Evasió i elusió fiscal: Terme popular emprat pels activistes de la justícia fiscal i els mitjans de comunicació per descriure situacions on no està clar si els impostos s'eludeixen, s'evadeixen, o les dues coses. Posa de manifest el fet que moltes estratègies d'elusió fiscal són abusives, encara que tècnicament legals.

Fluxos financers il·lícits: Els moviments de fons entre diversos països que s'han adquirit, transferit o utilitzat il·legalment (o il·lícitament). Els orígens de fluxos transfronterers poden ser el suborn; el robatori per funcionaris del govern; el tràfic de drogues, armes i éssers humans; el contraban; l'evasió fiscal comercial; el preu indegut de mercat o la manipulació en els preus de transferència.

Fugida de capitals: Aquest terme es refereix a empreses o individus, que treuen grans quantitats de diners del país on s'han obtingut (o creat d'alguna altra manera) en lloc d'invertir-ho localment.

G20: El G20 és una agrupació informal de països desenvolupats i països en vies de desenvolupament. El Grup dels vint (G-20) Ministres d'Economia i governadors dels bancs centrals es va establir el 1999 per reunir grans economies de països desenvolupats i en vies de

desenvolupament per tal de tractar temes clau de l'economia mundial. Donat el pes polític del G-20, les seves reunions resulten una oportunitat molt útil per reunir donants i agències multilaterals que donin suport a la mobilització de recursos domèstics i s'enfrontin a temes relacionats amb la lluita contra l'evasió i l'elusió fiscal.

Incentius fiscals: Desgravacions fiscals especials (és a dir, reduccions) que els governs ofereixen per fomentar la inversió, normalment estrangera, per part de les empreses.

Informe financer país per país: Un informe país per país requeriria que les empreses multinacionals proporcionessin un desglossament d'almenys els beneficis generats i els impostos que es paguen a cada país on tenen filials, incloent paradisos fiscals.

Intercanvi automàtic d'informació: Un sistema pel qual la informació rellevant sobre la riquesa i dels ingressos d'un contribuent - persona o empresa - es passa automàticament del país en què es genera la renda al país de residència del contribuent. Com a resultat, l'autoritat fiscal del país de residència del contribuent pot comprovar l'historial d'impostos per assegurar-se que el contribuent ha informat amb precisió dels seus ingressos generats a l'exterior.

Manipulació en els preus de transferència: Pràctica en la qual dues empreses, filials de la mateixa empresa multinacional, es compren i venen productes i serveis l'una a l'altra i s'inflen i desinflen els preus artificialment, de manera que gairebé tots els beneficis s'obtenen on els impostos són molt baixos o no existeixen.

Organització per a la Cooperació Econòmica i el Desenvolupament (OCDE): Organització internacional amb seu a París i amb 34 països membres que accepten els principis de democràcia participativa i lliure mercat. La missió de l'OCDE és "promoure polítiques que millorin el benestar social i econòmic de les persones arreu del món". L'OCDE és un ens important i influent en temes d'impostos.

Planificació fiscal: El disseny i la posada en pràctica d'estratègies, normalment assessorada o recomanada per comptables o advocats, per ajudar a un client a reduir, retardar o evitar els impostos. Aquesta pràctica és amb freqüència, legal.

Preu de transferència: Basat en el principi de plena competència, és l'establiment de preus en transaccions de béns i serveis entre entitats relacionades, basant-se en els preus que es cobren en transaccions similars entre entitats no relacionades.

Tributació progressiva: Aquella que grava més als que poden pagar més. Sovint s'aplica en forma d'impost sobre els ingressos. La tributació progressiva és aquella on el tipus impositiu puja a mesura que augmenten els ingressos, de manera que aquells que tenen més ingressos paguen una proporció més alta dels seus ingressos en impostos.

Tributació regressiva: La tributació regressiva, al contrari de la progressiva, és aquella on cada un paga la mateixa quantitat d'impostos, independentment dels seus ingressos o de la seva capacitat per pagar, el que resulta en que els pobres paguen relativament més dels seus ingressos en impostos que aquells amb més capacitat per pagar.

ANNEX 2: LLISTAT DE PARADISOS FISCALS UTILITZAT PER OXFAM

TERRITORIS	RD 1080/91 ACTUALITZAT 2013	INDEX DE SECRETISME FINANCER [FSI] [2015]	PARLAMENT EUROPEU [2009]	COMISSIÓ EUROPEA [2015]	FINANCIAL TIMES EXCHANGE [FTSE100]	CENTRES OFFSHORE SEGONS FMI [2014]	BANC INTERNAC. DE PAGAMENTS [2014]	LLISTAT DE PAÏSOS SOTA INVESTIGACIÓ DE LA COMISSIÓ EUROPEA	UNCTAD [WIR 2015]
ANDORRA		x	x	x	x	x			
ANGUILLA	x	x	x	x	x		x		x
ARUBA		x	x		x	x	x		x
ÀUSTRIA		x							x
BAHAMES		x	x	x	x	x	x		x
BAHRAIN	x	x	x		x		x		x
BARBADOS		x	x	x	x		x		x
BÈLGICA								x	
BELIZE		x	x	x	x	x			x
BERMUDES	x	x	x	x	x	x			x
COSTA RICA		x			x				
CURAÇAO		x					x		
DOMINICA	x	x	x						x
EEUU Delaware		x	x		x				
GIBRALTAR	x	x			x	x	x		x
GRENADA	x	x		x					x
GUAM			x				x		
GUERNSEY	x	x	x	x	x	x			x
HONG KONG		x	x	x	x		x		
ILLA DE MAN	x	x	x		x	x	x		x
ILLA DE MONTSERRAT	x	x	x	x		x			x
ILLES CAIMAN	x	x	x	x	x	x	x		x
ILLES COOK	x	x	x	x	x	x			x
ILLES FIJI	x		x						
ILLES MARSHALL		x	x	x					x
ILLES TURKS I CAICOS	x	x	x	x		x			x
I. VERGES BRITÀNIQUES	x	x	x	x	x	x			x
I. VERGES NORD-AMER.	x	x	x	x	x				x
IRLANDA					x			x	
JERSEY	x	x	x		x	x	x		x
JORDÀNIA	x				x				
LABUAN		x	x			x			
LÍBAN	x	x	x		x		x		
LIBÈRIA	x	x		x	x				x
LIECHTENSTEIN	x	x	x	x	x	x			x
LUXEMBURG		x			x			x	
MACAU	x	x	x		x	x	x		
MALDIVES			x	x	x				
MALTA		x			x				x
MAURICI	x	x	x	x	x		x		x
MÒNACO	x	x	x	x	x	x			x
NAURU	x		x	x					x
NIUE			x	x					x
PAÏSOS BAIXOS		x			x			x	x
PANAMÀ		x	x	x	x	x	x		x
REPÚBLICA DE PALAU			x			x			
ST CHRISTOPHER I NEVIS		x	x	x	x	x	x		x
SAINT LUCIA	x	x	x		x				x
SAINT MARTIN							x		
ST VICENT I LES GRANADINES	x	x	x	x					x
SAMOA		x	x	x	x	x	x		x
SAN MARINO		x	x						x
SEYHELLES	x	x	x	x	x	x			x
SINGAPUR		x	x		x				
SUISSA		x	x		x				
TONGA			x						
VANUATU	x	x		x		x	x		x
XIPRE	x	x		x	x	x			x

ANNEX 3: METODOLOGIA

Definició de paradís fiscal

Els paradisos fiscals són jurisdiccions o territoris que han adoptat intencionadament marcs fiscals i legals que permeten als no residents (persones físiques o jurídiques) reduir al mínim l'import d'impostos que han de pagar on realitzen una activitat econòmica substancial.

Encara que molts d'aquests territoris tendeixen a especialitzar-se en el tipus d'avantatges que ofereixen, la majoria d'ells en general, compleixen diversos dels següents criteris:

- Concedeixen avantatges fiscals únicament a persones físiques o jurídiques no residents, sense necessitat que desenvolupin activitat econòmica substancial.
- Proporcionen un nivell de tributació efectiva significativament més baixa per a les persones físiques o jurídiques, arribant a ser fins i tot nul·la.
- Adopten lleis o pràctiques administratives que impedeixen l'intercanvi automàtic d'informació amb fins fiscals amb altres governs.
- S'adopten disposicions legislatives, jurídiques o administratives que permeten la no divulgació de l'estructura corporativa d'entitats legals (incloent fideïcomisos, organitzacions benèfiques, fundacions, etc.) o la propietat de béns o drets.

© Oxfam Intermón novembre 2017

Aquest document ha estat coordinat i escrit per Susana Ruiz i Miguel Alba. Oxfam Intermón agraeix a Sustentia per les investigacions realitzades per aquest informe. Els autors agraeixen la col·laboració i comentaris de Liliana Marcos, Iñigo Macías, Lara Contreras, Jose María Vera, Enrique Maruri i Carolina Gasca en la seva elaboració. Forma part d'una sèrie de documents dirigits a contribuir al debat públic sobre polítiques humanitàries i de desenvolupament.

Per a més informació sobre els temes tractats en aquest document, si us plau poseu-vos en contacte amb msambade@OxfamIntermon.org

Aquesta publicació està subjecta a copyright però el text pot ser utilitzat lliurement per la incidència política i campanyes, així com en l'àmbit de l'educació i de la investigació, sempre que s'indiqui la font de forma completa. El titular dels drets d'autor sol·licita que qualsevol ús de la seva obra li sigui comunicat amb l'objecte d'avaluar el seu impacte. La reproducció del text en altres circumstàncies, o el seu ús en altres publicacions, així com en traduccions o adaptacions, es pot fer després d'haver obtingut permís i pot requerir el pagament d'una taxa. Ha de posar-se en contacte amb msambade@OxfamIntermon.org

La informació en aquesta publicació és correcta en el moment de enviar-se a impremta.

OXFAM

Oxfam és una confederació internacional de 20 organitzacions que treballen juntes en més de 90 països, com a part d'un moviment global a favor del canvi, per construir un futur lliure de la injustícia que suposa la pobresa:

Oxfam Alemanya (www.oxfam.de)
Oxfam Amèrica (<https://www.oxfamamerica.org>)
Oxfam Austràlia (www.oxfam.org.au)
Oxfam-en-Bèlgica (www.oxfamsol.be)
Oxfam Brasil (www.oxfam.org.br)
Oxfam Canadà (www.oxfam.ca)
Oxfam França (www.oxfamfrance.org)
Oxfam GB (www.oxfam.org.uk)
Oxfam Hong Kong (www.oxfam.org.hk)
Oxfam Índia (www.oxfamindia.org)
Oxfam Intermón (www.oxfamintermon.org)
Oxfam Irlanda (www.oxfamireland.org)
Oxfam Itàlia (www.oxfamitalia.org)
Oxfam Japó (www.oxfam.jp)
Oxfam Mèxic (www.oxfammexico.org)
Oxfam Novib (www.oxfamnovib.nl)
Oxfam Nova Zelanda (www.oxfam.org.nz)
Oxfam Quebec (www.oxfam.qc.ca)
Oxfam Sud-àfrica (www.oxfam.org.za)

Per a més informació, escriure a qualsevol de les organitzacions o anar a www.oxfam.org
Correu electrònic: advocacy@oxfaminternational.org
www.oxfamintermon.org

NOTES

- ¹ Discurs pronunciat pel comissari Pierre Moscovici amb ocasió de la conferència fiscal de l'Opinion - "¿Tindrà lloc la revolució fiscal?"
- ² FMI, Fiscal Policy and Income inequality. 2014 <https://www.imf.org/external/np/pp/eng/2014/012314.pdf>
- ³ Oxfam Intermón. Una economia per al 99%.
- ⁴ Veure anàlisi de Oxfam a "Una economia per al 99%. Espanya, un creixement que deixa fora a les persones més vulnerables <https://oxfamintermon.s3.amazonaws.com/sites/default/files/documentos/files/Informe-Una-economia-para-99-espana-oxfam-intermon.pdf>
- ⁵ BBVA Research. https://www.bbva.com/wp-content/uploads/2017/07/RDomenech_UIMP_10jul20171.pdf
- ⁶ Presupostos Generals de l'Estat 2017
- ⁷ Emilio Albi. FEDEA. Criteris per a una reforma de l'Impost sobre Societats (IS) juny 2017. <http://documentos.fede.net/pubs/fpp/2017/06/FPP2017-12.pdf>
- ⁸ AEAT. Informe mensual de recaptació. Desembre 2016.
- ⁹ Oxfam "Una economia per al 99%." <https://www.oxfam.org/es/informes/una-economia-para-el-99>
- ¹⁰ PWC i Banc Mundial. Paying Taxes 2017. <https://www.pwc.com/gx/en/paying-taxes/pdf/pwc-paying-taxes-2017.pdf>
- ¹¹ PWC i Banc Mundial. Paying Taxes 2017. <https://www.pwc.com/gx/en/paying-taxes/pdf/pwc-paying-taxes-2017.pdf>
- ¹² AEAT. Informe anual de recaptació tributària, 2016.
- ¹³ Dades extretes de la base de dades de l'FMI sobre inversió Coordinated Portfolio Investment Survey (CPIS), últim accés 23 d'octubre de 2017
- ¹⁴ Base de Dades de l'FMI sobre inversió Coordinated Portfolio Investment Survey (CPIS), últim accés 23 d'octubre de 2017
- ¹⁵ Comparativa de dades d'inversió extretes de la base de dades Coordinated Portfolio Investment Survey (CPIS) de l'FMI amb dades de creixement del PIB mundial extretes del Banc Mundial.
- ¹⁶ CEPAL, IDE
- ¹⁷ Guerres fiscals. Oxfam, desembre 2016. <http://www.oxfamintermon.org/es/documentos/09/12/16/guerras-fiscales-carrera-baja-en-fiscalidad-empresarial>
- ¹⁸ Offshore Shell Games 2016. The use of Offshore Tax Havens by Fortune 500 companies. Citizens for Corporate Tax Justice. <http://ctj.org/pdf/offshoreshellgames2016.pdf>
- ¹⁹ Uncovering offshore financial centers. Conduits and Sinks in the Global Corporate Ownership Network. 2017. Javier Garcia-Bernat, Jan Fichtner, Frank W. Takes & Eelke M. Heemskerk. <https://www.nature.com/articles/s41598-017-06322-9#auth-2>
- ²⁰ Dades extretes de la base de dades d'inversió Datalnvex del Ministeri d'Economia i Competitivitat. Últim accés 23 octubre 2017.
- ²¹ Totes les dades d'aquesta secció estan extretes de la base de dades d'inversió Datalnvex del Ministeri d'Economia i Competitivitat. Últim accés 23 octubre 2017.
- ²² European Commission. Country report Spain 2017. <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2017-european-semester-country-report-spain-en.pdf>
- ²³ Roda de premsa de la Comissió Europea el 30 d'agost de 2006 anunciant ajudes il·legals del govern d'Irlanda a Apple per valor de 13.000 milions d'euros entre 1991 i 2014 "State aid: Ireland gave il·legal tax benefits to Apple worth up to € 13 billion" http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-2923_en.htm
- ²⁴ <https://www.icij.org/project/luxembourg-leaks>
- ²⁵ Aquesta investigació ha estat realitzada per la consultora Sustentia, basant-se tots els contractes entre PWC, Burberry i el govern de Luxemburg i que ICIJ va fer públic. Estan disponibles en <https://www.icij.org/project/luxembourg-leaks/explore-documents-luxembourg-leaks-database>
- ²⁶ <http://www.expansion.com/2008/11/18/empresas/1227046668.html>
- ²⁷ http://elpais.com/diario/2009/01/21/catalunya/1232503641_850215.html
- ²⁸ http://elpais.com/diario/2010/02/18/catalunya/1266458845_850215.html
- ²⁹ <http://www.europapress.es/economia/noticia-economia-empresas-reestructuracion-negocio-burberry-espana-provocara-perdidas-117-millones-20100526152618.html>
- ³⁰ <http://www.expansion.com/accesible/2011/05/26/empresasdistribucion/1306446059.html>
- ³¹ UNCTAD study on corporate tax in developing countries: <http://uncounted.org/2015/03/26/unctad-study-on-corporate-tax-in-developing-countries/>
- ³² UNCTAD World Investment Report http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2016_en.pdf (2016).
- ³³ https://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/file_attachments/bp-lac-fiscal-justice-100914-en.pdf
- ³⁴ https://www.actionaid.org.uk/sites/default/files/publications/how_tax_havens_plunder_the_poor_2.pdf